

METODOLOŠKO POJASNILO

Marko Tomažič, Tina Osvald Zaletelj

AKTIVNO IN NEAKTIVNO PREBIVALSTVO

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Aktivno in neaktivno prebivalstvo, Slovenija, četrtno (Prva objava)
- Aktivno in neaktivno prebivalstvo, Slovenija, letno (Prva objava)
- Aktivno in neaktivno prebivalstvo, Slovenija, četrtno (Elektronska objava)
- Aktivno in neaktivno prebivalstvo, Slovenija, letno (Elektronska objava)
- Mesečna stopnja anketne brezposelnosti, Slovenija, mesečno (Eksperimentalna statistika)

Maj 2021

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	4
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV	4
6	DEFINICIJE	6
7	POJASNILA	10
8	OBJAVLJANJE PODATKOV	15
9	REVIDIRANJE PODATKOV	16
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA	16

1 NAMEN

Podatki o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu so rezultat najobsežnejšega uradnega raziskovanja gospodinjstev v Sloveniji. Prikazujejo stanje in spremembe na slovenskem trgu dela - velikost, strukturo in značilnosti aktivnega in neaktivnega prebivalstva Slovenije.

Ključne statistike so:

- stopnja brezposelnosti
- stopnja delovne aktivnosti
- število brezposelnih oseb
- število delovno aktivnih oseb

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Krovna uredba (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi skupnega okvira za evropsko statistiko v zvezi z osebami in gospodinjstvi na podlagi podatkov na individualni ravni, zbranih z vzorci
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/2240 o določitvi tehničnih postavk podatkovnega niza, tehničnih formatov za posredovanje informacij ter določitvi podrobne ureditve in vsebine poročil o kakovosti glede organizacije vzorčne raziskave na področju delovne sile v skladu z Uredbo (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/256 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta z vzpostavitvijo večletnega tekočega načrtovanja
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/257 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo števila in naslova spremenljivk za področje delovne sile

Podatki so mednarodno primerljivi in prispevajo k evropski statistiki.

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu, so osebe, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih v Sloveniji; po merah aktivnosti, spolu, starostnih skupinah, zaposlitvenem statusu, poklicnih skupinah, področjih dejavnosti in kohezijskih regijah.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je prebivalec Slovenije po merah aktivnosti, spolu, starostnih skupinah, zaposlitvenem statusu, poklicnih skupinah, področjih dejavnosti in kohezijskih regijah.

Enota opazovanja so prebivalci Slovenije, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih. Osnova za pripravo vzorčnega okvira je zadnje razpoložljivo mesečno stanje Centralnega registra prebivalstva (CRP).

Vzorčni načrt je panelni stratificiran sistematičen enostaven slučajen. Pri izboru enot uporabimo stratifikacijo po tipih naselja in statističnih regijah. Vsaka izbrana polnoletna oseba nas vodi v gospodinjstvo, v katerem nato anketiramo vse člane gospodinjstva. Sodelujoča gospodinjstva iz prvega vala so vključena v vzorec še eno četrletje po izboru, potem jih pol leta ne anketiramo, v vzorec pa so za dve četrletji vključena še eno leto po izboru (po rotacijski shemi 2-(2)-2). V vzorec je vsako četrletje vključenih okrog 8.000 gospodinjstev.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP) je rotirajoče panelno raziskovanje, izvajamo ga nepretrgano skozi celotno leto.

Podatke pridobimo:

- z osebnim anketiranjem (tj. na terenu) s pomočjo prenosnega računalnika (CAPI) na podlagi vprašalnika Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP);
- s telefonskim anketiranjem (CATI) na podlagi vprašalnika Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP);
- iz administrativnih in drugih zbirk:
 - Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ): Centralni register prebivalstva (CRP),
 - Finančna uprava (FURS): preliminarni kontrolni podatki dohodnine in končni podatki dohodnine
- iz lastnih virov SURS:
 - Delovno aktivno prebivalstvo (DAK),
 - Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL) in Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev (SEL-SOC)
 - Baza dohodkov (RAVEN_DOH)

Zbrani podatki so tako kombinacija podatkov, pridobljenih z anketnim vprašalnikom ter podatkov iz administrativnih in drugih zbirk podatkov. Vsako gospodinjstvo je anketirano štirikrat, po rotacijskem modelu 2-(2)-2 (gospodinjstva so anketirana dve zaporedni četrletji, potem so za dve četrletji izključena iz vzorca, nato pa so v raziskovanje vključena še v dveh zaporednih četrletjih).

Zbiranje podatkov izvaja približno 40 anketarjev. Prvo anketiranje poteka na terenu (na domu), vsa ponovljena anketiranja pa so telefonska, če je gospodinjstvo opremljeno s telefonom; če ni, ga anketar tudi pri ponovljenih anketiranjih obišče na domu. Ponovljeno anketiranje je krajše, ker nekatere že zbrane podatke iz predhodnega vala le preverjamo, nekatera vprašanja pa postavimo le med prvim anketiranjem.

Obdobje opazovanja je **referenčni teden**. To je teden na katerega se nanaša večina odgovorov anketiranca. **Referenčni teden se prične s ponedeljkom in konča z nedeljo**. Posamezno četrletje ima povprečno 13 referenčnih tednov. Anketar gospodinjstvo obišče v **14 dneh po izteku referenčnega tedna** (izjemoma v 21 dneh).

Pred začetkom četrletja vsak anketar prejme sezname, s katerih je razvidno, katera gospodinjstva mora obiskati, na kateri referenčni teden se nanašajo odgovori in obdobje, v katerem mora opraviti stik z gospodinjstvom. Približno teden pred začetkom anketiranja, vsaka izbrana oseba prejme obvestilno pismo, s katerim napovemo prihod anketarja oz. anketarjev klic po telefonu. Pismu je priložena tudi zgibanka z nekaterimi osnovnimi podatki, ki jih dobimo z raziskovanjem, opisan je tudi namen raziskovanja, komu je namenjeno in podobno. Obvestilno pismo o zadnjem anketiranju prejmejo vsa gospodinjstva v zadnjem valu (6. val).

Z vprašalnikom ANP zbiramo podatke, ki se nanašajo na naslednje tematske sklope:

- demografski podatki o članih gospodinjstva in razmerje do izbrane osebe
- morebitna priselitev v Slovenijo
- opravljanje dela v referenčnem tednu in značilnosti dela
- delovni čas in delovne ure
- drugo, dodatno delo
- pretekle delovne izkušnje
- iskanje dela in metode iskanja dela
- razpoložljivost za delo
- izobrazba ter vključenost v izobraževanje in usposabljanje
- samo-opredelitveni status
- zdravje in oviranost

Vsako leto je raziskovanju dodan poseben tematski sklop vprašanj (modul), ki še dodatno osvetli stanje na trgu dela. Do vključno leta 2020 smo podatke za dodatni sklop vprašanj zbirali v 2. četrletju, od leta 2021 naprej pa bomo podatke zbirali vse leto, vendar samo v prvem valu.

Leto	Vsebina priložnostnega ali rednega modula
2021	Migranti na trgu dela
2020	Nezgode pri delu in druge z delom povezane zdravstvene težave
2019	Organizacija dela in ureditev delovnega časa
2018	Usklajevanje dela in družinskega življenja
2017	Samozaposleni
2016	Mladi na trgu dela

2015	<i>Ni bilo modula</i>
2014	Položaj migrantov in njihovih neposrednih potomcev na trgu dela
2013	Nezgode pri delu in druge z delom povezane zdravstvene težave
2012	Prehod z dela v upokojitev
2011	Zaposlovanje invalidov
2010	Usklajevanje poklicnega in družinskega življenja
2009	Vstop mladih na trg dela
2008	Migranti na trgu dela
2007	Poškodbe na delu in poklicne bolezni
2006	Prehod z dela v upokojitev
2005	Usklajevanje službenega in družinskega življenja
2004	Organizacija dela in delovnega časa
2003	Vseživljenjsko učenje
2002	Zaposlovanje invalidov
2001	Dolžina in oblika delovnega časa
2000	Prehod iz izobraževanja na trg dela
1999	Nezgode pri delu in poklicne bolezni

Večino podatkov pridobimo z vprašalnikom, del podatkov pa prevzamemo iz administrativnih zbirk podatkov: državljanstvo, država rojstva, zakonski stan, leto priselitve, podatki o izobrazbi, poklic, dejavnost, delovni čas, število zaposlenih na lokaciji, kjer oseba dela (za glavno zaposlitev), podatek o bruto dohodkih iz glavne zaposlitve.

Zaradi Covid-19 situacije je bilo zbiranje spremenjeno, in sicer v 2. in 4. četrtletju 2020 ter od 1. četrtletja 2021 dalje. Osebno anketiranje na terenu je bilo prekinjeno. Vse anketiranje se je izvedlo telefonsko. Posledično se je k rednemu vzorcu za prvi val določil dodatni vzorec. Z obvestilnimi pismi smo prosili, da nam gospodinjstva javijo telefonsko številko, preko katere smo jih kasneje kontaktirali. S tem smo zagotovili, da je prispelost odgovorov primerljiva s prejšnjimi četrtletji.

6 DEFINICIJE

Gospodinjstvo je vsaka družinska ali druga skupnost oseb, ki skupaj stanujejo, se prehranjujejo in porabljajo svoje dohodke za kritje osnovnih življenjskih potreb (stanovanje, hrana in drugo), ne glede na to, ali vsi člani stalno živijo v kraju, v katerem je gospodinjstvo.

Skladno z opredelitvijo gospodinjstva štejemo med njegove člane vse osebe, ki v danem gospodinjstvu skupaj stanujejo, se v njem prehranjujejo in prispevajo sredstva za poravnavanje stroškov celotnega gospodinjstva.

Poleg njih pa k članom gospodinjstva štejemo tudi:

- osebe, ki so med tednom odsotne zaradi službenih, šolskih obveznosti, vendar se vračajo k družini med vikendi;
- osebe, ki so med anketiranjem odsotne zaradi dopusta ali službene poti;
- srednješolske dijake, ki se šolajo v drugem kraju (stanujejo v dijaškem domu, zasebnih sobah ipd.);
- študente, ki se šolajo v drugem kraju in **so ekonomsko odvisni** (živijo v študentskih domovih, najetem stanovanju);
- Pomembno je, da oseba živi oziroma ima namen živeti na naslovu običajnega prebivališča¹ vsaj 1 leto ali pa ima takšen namen.

Poseben primer je samski dom. Po definiciji gospodinjstva se upoštevajo tudi osebe, ki živijo v samskem domu. Oseba, ki živi v samskem domu si običajno deli stanovanje z drugimi osebami, vendar pa ne porablja svojih dohodkov skupaj z njimi. Tako da se popiše samo to osebo, enočlansko gospodinjstvo.

Med člane gospodinjstva ne štejemo:

- študentov, ki se šolajo v drugem kraju in **so ekonomsko neodvisni** (živijo v študentskih domovih ali zasebnem gospodinjstvu);
- oseb, ki bivajo v ustanovah (dom za ostarele, zapor, samostan ipd.);
- oseb, ki so v bolnišnici eno leto ali več;
- zdomcev, ki trajno živijo v tujini;
- oseb, ki opravljajo vojaško dolžnost
- oseb, ki imajo običajno prebivališče v hotelih, penzionih

Nekdo, ki živi v istem stanovanju (npr. najemnik v eni sobi) in se ne prehranjuje skupaj z drugimi stanovalci oz. si delijo samo hišne stroške, ne pa tudi dohodka, ni član istega gospodinjstva.

Status aktivnosti je temeljni koncept statistike trga dela, ki prebivalce razdeli v tri glavne kategorije, med **delovno aktivne**, **brezposelne** ali med **neaktivne**.

Osebe so v posamezno kategorijo razvrščene na podlagi odgovorov, ki se nanašajo na točno določen referenčni teden.

Definicije delovno aktivnih, brezposelnih in neaktivnih so v skladu z definicijami Mednarodne organizacije dela, usklajene v Evropski uniji na podlagi Krovne uredbe 2019/1700.

Delovno aktivno prebivalstvo so osebe, stare od 15 do 89 let, ki so v referenčnem tednu opravile vsaj eno uro dela za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali za družinsko blaginjo, vključno s pomagajočimi

¹ Običajno prebivališče je kraj, kjer oseba normalno preživlja prosti čas, ne glede na odsotnosti kot so dopust, službena potovanja, obiski. Pogoji, da oseba biva na ozemlju običajnega prebivališča je:

- oseba prebiva na lokaciji običajnega prebivališča že 12 mesecev pred koncem referenčnega tedna.
- V primeru, da na lokaciji ne prebiva 12 mesecev in ima namen na lokaciji živeti še vsaj eno leto.

V primeru, da ima oseba več prebivališč za običajno prebivališče izbere tisto, kjer preživi več kot 6 mesecev v letu. Primer: Oseba, ki živi v dveh stanovanjih, npr. na dveh različnih koncih Slovenije, otroci, ki prehajajo med dvema prebivališčema ali osebe, ki dlje časa bivajo izven družinskega doma zaradi dela.

družinskimi člani. Med delovno aktivno prebivalstvo sodijo tudi vse tiste zaposlene ali samozaposlene osebe, ki so bile v referenčnem tednu odsotne z dela: zaradi dopusta ali praznikov; take organizacije delovnega časa ali koriščenja ur; zaradi bolniške odsotnosti, materinskega ali očetovskega dopusta, starševskega dopusta; zaradi izobraževanja ali usposabljanja povezanega z delom. Kot delovno aktivne obravnavamo tudi zaposlene osebe, ki so začasni ali trajni presežki, in sicer ne več kot 3 mesece. Kot delovno aktivne obravnavamo tudi sezonske delavce zunaj sezone, če so opravljali naloge povezane s tem delom ter osebe, ki so z dela odsotne zaradi drugih razlogov, če je predvideno trajanje odsotnosti tri mesece ali manj.

Pomagajoči družinski člani so osebe, ki formalno niso zaposlene niti samozaposlene, a so v referenčnem tednu delale na družinski kmetiji, v družinski obrti, družinskem podjetju ali v kaki drugi obliki družinske pridobitne dejavnosti in za svoje delo praviloma ne prejemajo rednega plačila.

Delovno aktivno prebivalstvo z delovnim časom, krajšim od polnega, so osebe, ki običajno delajo manj kot 36 ur na teden.

Med **zaposlene osebe v delovnem razmerju** štejemo osebe, ki so zaposlene v podjetjih ali organizacijah, pri obrtnikih, kmetih, osebah v svobodnih poklicih in pa osebe, ki delajo preko javnih del.

Med **zaposlene osebe, ki opravljajo druge oblike dela**, sodijo tiste osebe, ki opravljajo pogodbeno delo, delajo preko študentskega servisa, delajo za neposredno plačilo ali so na praksi oz. so vajenci.

Med **samozaposlene osebe** štejemo osebe, ki so delale v lastnem podjetju, kot obrtniki (s. p.), v svobodnem poklicu ali kot kmetje.

Brezposelne osebe so osebe, stare od 15 do 74 let, ki v referenčnem tednu:

- niso delale (niso bile zaposlene ali samozaposlene in niso opravile niti ene ure dela za plačilo), vendar
- aktivno iščejo delo (tj. da so v obdobju štirih tednov, ki se je končalo z referenčnim tednom, iskali delo na Zavodu RS za zaposlovanje, pregledovali oglase na internetu, časopisih, oglasnih deskah, objavili spletni življenjepis, vzpostavili neposredni stiki z delodajalci, poizvedovali pri prijateljih, sorodnikih, ipd..) in
- so takoj (v dveh tednih po koncu referenčnega tedna) pripravljene sprejeti delo.
- med brezposelne osebe štejemo tudi tiste, ki so že našle delo, vendar ga bodo začele opravljati najpozneje v treh mesecih od konca referenčnega tedna.

Delovno sposobno prebivalstvo so vse osebe, stare 15 ali več let.

Aktivno prebivalstvo sestavljajo delovno aktivni prebivalci in brezposelne osebe skupaj.

Neaktivno prebivalstvo so osebe, stare od 15 do 89 let, ki niso razvrščene med delovno aktivno prebivalstvo ali brezposelne osebe in osebe starejše od 89 let.

Stopnja aktivnosti je odstotni delež aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu.

Stopnja delovne aktivnosti je odstotni delež delovno aktivnega prebivalstva v delovno sposobnem prebivalstvu.

Stopnja brezposelnosti je odstotni delež brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu (delovno aktivni in brezposelni skupaj).

Stopnja dolgotrajne brezposelnosti je odstotni delež dolgotrajno brezposelnih oseb (12 mesecev ali več) med aktivnim prebivalstvom.

Stopnja zelo dolgotrajne brezposelnosti je odstotni delež zelo dolgotrajno brezposelnih oseb (24 mesecev ali več) med aktivnim prebivalstvom.

Delež dolgotrajno brezposelnih oseb je delež vseh dolgotrajno brezposelnih oseb (12 mesecev ali več) med vsemi brezposelnimi osebami.

Prebivalstvo v gospodinjstvih brez delovno aktivnih članov je odstotni delež oseb, starih 0–17 let (18–59 let), ki živijo v gospodinjstvu, kjer ni nobene delovno aktivne osebe, med vsemi prebivalci v omenjeni starostni skupini. Študentje, ki živijo v gospodinjstvih, katerih člani so vsi študentje, stari 18–24 let, niso vključeni v ciljno populacijo. Podatki predstavljajo letno povprečje.

Zgodnja opustitev izobraževanja – delež vseh prebivalcev, starih 18–24 let, z doseženo ravno izobrazbo ISCED 2 ali nižjo (končana ali nedokončana osnovna šola ali brez šolske izobrazbe), ki niso vključeni v izobraževanje ali usposabljanje.

Delež oseb z nizko ravno izobrazbo je delež oseb z doseženo ravno izobrazbo ISCED 2 ali nižjo (končana ali nedokončana osnovna šola ali brez šolske izobrazbe) v primerjavi s celotno populacijo v posamezni starostni skupini.

Niti v izobraževanju niti delovno aktivni (t. i. NEET) oz. delež oseb, starih 15–24 let (ali 15–29 let), ki niso vključeni v formalno ali neformalno izobraževanje niti niso delovno aktivni, med vsemi mladimi v starostni skupini 15–24 let (ali 15–29 let).

Med **prekarne oblike dela** štejemo delo prek študentskega dela, delo prek agencij za posredovanje dela in samozaposlene, ki nikogar ne zaposlujejo in večinoma delajo le za eno stranko (t. i. odvisni samozaposleni).

Prehodi med statusi aktivnosti na trgu dela predstavljajo **gibanje** posameznih oseb med **delovno aktivnostjo**, **brezposelnostjo** in **neaktivnostjo** v zaporednih četrletjih. Prikazana sta delež in število brezposelnih v izbranem četrletju (npr. v 4. četrletju 2019), ki so bili brezposelni tudi v prejšnjem četrletju (torej v 3. četrletju 2019), koliko delovno

aktivnih v izbranem četrtletju je bilo v prejšnjem četrtletju brezposelnih, koliko neaktivnih je ostalo neaktivnih itd.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

SKP - Standardna klasifikacija poklicev. Na podlagi SKP določamo skupine poklicev. Klasifikacija je primerljiva z mednarodno klasifikacijo poklicev ISCO-08. Dostopna je na spletni strani: [Socialne klasifikacije](#).

SKD – Standardna klasifikacija dejavnosti. Na podlagi SKD, ki je usklajena z mednarodno klasifikacijo NACE rev. 2 določamo področja aktivnosti. Klasifikacija je dostopna na spletni strani: [Ekonomске klasifikacije](#).

NUTS (SKTE) – Standardna klasifikacija teritorialnih enot. Klasifikacija je dostopna na spletni strani: [Teritorialni šifranti](#).

KLASIUS - Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja. Klasifikacija je dostopna na spletni strani: [Socialne klasifikacije](#).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo statistično uredili s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo logičnega vstavljanja in metodo notranjega darovalca.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca, tako da so uteženi podatki čim boljše ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Postopek uteževanja je bil določen glede na vzorčni načrt, neodgovor enote ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo.

Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja. Uteži so izračunane na nivoju gospodinjstva, zato vsi člani gospodinjstva dobijo enako utež. Poleg četrtnih presečnih uteži izračunamo tudi četrtno longitudinalne uteži, ki nam služijo za izračun ocen prehodov med statusi aktivnosti v dveh zaporednih četrtnih.

DESEZONIRANJE

Desezoniramo mesečne podatke **eksperimentalne statistike** za oceno mesečnega števila in stopenj anketne brezposelnosti. V časovne vrste so vključeni podatki od vključno januarja 2010 dalje.

Časovne vrste desezoniramo z metodo TRAMO/SEATS. Časovni vrsti postavimo model, ki ga približno enkrat letno podrobno pregledamo in popravimo. Z modelom časovno vrsto razčlenimo na:

- komponento trend-cikel (sestavljajo jo trend in ciklična nihanja s periodo, daljšo od enega leta),
- sezonsko komponento (sestavljajo jo vplivi sezone in vplivi koledarja; vplive koledarja sestavljajo vpliv števila delovnih dni, vpliv prestopnega leta, vpliv praznikov in vpliv velike noči),
- iregularno komponento (sestavljajo jo slučajna nihanja in nekateri osamelci).

Desezonirani podatki so originalni podatki, iz katerih so izločeni vplivi sezone in koledarja. Več o desezoniranju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Desezoniranje časovnih vrst](#).

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 10 % ali manj ($CV \leq 10 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 % do vključno 30 % ($10 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Ključne spremembe, ki jih z letom 2021 uvajamo v raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP)

	ANP 2021	ANP do 2020
Ciljna populacija	Vsi prebivalci Slovenije, ki prebivajo v zasebnih gospodinjstvih	Vsi prebivalci Slovenije
Referenčni teden	Točno določen teden v četrtletju	Teden pred anketiranjem
Uteževanje	Uteževanje na prebivalstvo zasebnih gospodinjstev	Uteževanje na celotno prebivalstvo
Definicije		

delovno aktivne osebe	Vsi prebivalci, stari 15–89 let, ki so v referenčnem tednu opravili vsaj eno uro dela za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali za družinsko blaginjo, vključno s pomagajočimi družinskimi člani. Med delovno aktivno prebivalstvo sodijo tudi vse tiste zaposlene ali samozaposlene osebe, ki so bile v referenčnem tednu odsotne z dela zaradi dopusta ali praznikov, take organizacije delovnega časa ali izrabe presežka ur, zaradi bolniške odsotnosti, materinskega ali očetovskega dopusta, starševskega dopusta, zaradi izobraževanja ali usposabljanja, povezanega z delom. Kot delovno aktivne upoštevamo po novem tudi sezonske delavce zunaj sezone, če so opravljali naloge, povezane s tem delom, ter osebe, ki so z dela odsotne zaradi drugih razlogov (vključno s čakanjem na delo), če predvidena odsotnost traja največ tri mesece (oz. tri mesece ali manj).	Osebe, ki so v zadnjem tednu (od ponedeljka do nedelje) pred izvajanjem raziskovanja opravile kakršno koli delo za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali za družinsko blaginjo. Med delovno aktivno prebivalstvo sodijo tudi vse tiste zaposlene ali samozaposlene osebe, ki jih v zadnjem tednu pred izvajanjem raziskovanja ni bilo na delo. Kot delovno aktivne obravnavamo tudi zaposlene osebe, ki so začasni ali trajni presežki, in sicer do prenehanja delovnega razmerja, osebe na porodniškem dopustu ter pomagajoče družinske člane.
gospodinjstvo	vključeni tudi ekonomsko odvisni študenti, ki ni živijo v svojem primarnem gospodinjstvu	študenti niso člani gospodinjstva, če ne živijo v tem gospodinjstvu

Metodološke razlike med registrskimi in anketnimi podatki o delovno aktivnem prebivalstvu

Registrski in anketni podatki se med seboj razlikujejo glede na:

- Registrski podatki temeljijo na Statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva, anketni pa na raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo. Pri registrskih podatkih gre za popolno zajetje, rezultati raziskave Aktivno in neaktivno prebivalstvo pa so ocene, ki temeljijo na statističnem vzorcu.
- **poročevalsko obdobje.** Registrske podatke zajemamo mesečno, in sicer po stanju na zadnji dan v mesecu, anketni podatki pa se nanašajo na aktivnost anketirane osebe v referenčnem tednu (od ponedeljka do nedelje).

- **obdobje opazovanja.** Registrski podatki se zajemajo zadnji dan v mesecu, Aktivno in neaktivno prebivalstvo pa se izvaja četrtno.
- **kategorije, vključene v delovno aktivno prebivalstvo.** V registrskih podatkih so upoštevane le zaposlene osebe s pogodbami o zaposlitvi, po raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo pa štejemo med delovno aktivno prebivalstvo tudi pomagajoče družinske člane in osebe, ki delajo po pogodbah o delu, avtorskih pogodbah ali za neposredno plačilo, skratka osebe, ki so v referenčnem tednu opravile vsaj eno uro dela za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali družinsko blaginjo.
- **objavljanje rezultatov.** Registrske in anketne podatke o delovno aktivnem prebivalstvu objavljamo v dveh ločenih objavah, in sicer registrske mesečno v objavi Aktivno prebivalstvo, anketne pa četrtno v objavi Aktivno in neaktivno prebivalstvo.

Metodološke razlike med registrskimi in anketnimi podatki o brezposelnih osebah

Registrski in anketni podatki se med seboj razlikujejo glede na:

- Registrske podatke zbira Zavod RS za zaposlovanje v Registru brezposelnih oseb, anketne pa pridobivamo na podlagi raziskovanja Aktivno in neaktivno prebivalstvo. Pri registrskih podatkih gre za popolno zajetje, rezultati raziskave Aktivno in neaktivno prebivalstvo pa so ocene, ki temeljijo na statističnem vzorcu.
- **poročevalsko obdobje.** Registrski podatki zajemajo stanje na zadnji dan v mesecu, anketni podatki pa se nanašajo na aktivnost anketirane osebe v referenčnem tednu (od ponedeljka do nedelje).
- **obdobje opazovanja.** Registrski podatki se zajemajo mesečno, po stanju na zadnji dan v mesecu, anketne podatke pa pridobivamo četrtno.
- **definicijo brezposelne osebe.** Registrirana brezposelna oseba je oseba, ki je prijavljena na Zavodu RS za zaposlovanje in ki ustreza vsem merilom brezposelnosti, določenim s strani zavoda za zaposlovanje. Brezposelna oseba po raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo je oseba, ki v referenčnem tednu ni delala niti eno uro za plačilo (denarno ali nedenarno), dobiček ali družinsko blaginjo, vendar v zadnjih štirih tednih do konca referenčnega tedna aktivno išče delo in ga je v dveh tednih po koncu referenčnega tedna tudi pripravljena sprejeti. Med brezposelne osebe sodijo tudi tiste, ki so že našle delo, pa ga bodo začele opravljati najpozneje v treh mesecih od konca referenčnega tedna.

Eksperimentalna statistika: mesečno število brezposelnih in mesečna stopnja anketne brezposelnosti

Četrtno podatke o brezposelnih in delovno aktivnih oseb iz raziskovanja ANP razdelimo po spolu in starostnih skupinah (15–24 let, 25–74 let). Dobimo osem časovnih vrst, ki se začnejo s prvim četrtnim letom leta 2010. Vsako od teh časovnih vrst interpoliramo in ekstrapoliramo, da dobimo mesečne ocene. Pri tem uporabimo metodo Denton in metodo TRAMO/SEATS v programu JDemetra+ različica 2.2.3. Pri metodi Denton kot indikatorje uporabimo mesečne podatke registriranih brezposelnih oseb in mesečne podatke delovno aktivnih oseb iz raziskovanja Delovno aktivno prebivalstvo (DAK), četrtno podatke ANP pa uporabimo kot omejitev, da zagotovimo primerljivost

(povprečje mesečnih ocen je enako četrtnemu podatku). Z metodo TRAMO/SEATS, ki je namenjena desezoniranju časovnih vrst, pa lahko dobimo tudi napovedi časovnih vrst.

Primer: za mesečne ocene za februar 2021 uporabimo podatke raziskovanja ANP do četrtega četrletja 2020 (to je četrletje pred četrletjem, v katerem je februar 2021), podatke raziskovanja DAK do januarja 2021 (to je mesec pred februarjem 2021) in mesečne podatke iz registra brezposelnih oseb za stanje na 28. februar 2021.

Iz osmih ocenjenih mesečnih časovnih vrst izračunamo podatke za moške, ženske in vse, izračunamo pa tudi stopnje brezposelnosti. Na voljo so originalni podatki, desezonirani podatki in komponenta trend-cikel.

Mesečne ocene so eksperimentalne statistike. Ocenjene so z modelom, zato so manj zanesljive in zanje velja previdna uporaba.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Delo in brezposlenost – Zaposleni, samozaposleni in brezposelni - [Aktivno prebivalstvo po raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo – četrtni podatki](#). Objavljajo se absolutni podatki in deleži. Podatki o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu se prikazujejo po starostnih skupinah, spolu, po glavnih poklicnih skupinah, po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) na prvi ravni in po standardni klasifikaciji teritorialnih enot NUTS na ravni NUTS-2 (kohezijski regiji).
- Podatkovna baza SiStat: Delo in brezposlenost – Zaposleni, samozaposleni in brezposelni - [Aktivno prebivalstvo po raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo – letni podatki](#). Objavljajo se absolutni podatki in deleži. Podatki o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu se prikazujejo po starostnih skupinah, spolu, po glavnih poklicnih skupinah, po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) na prvi ravni in po standardni klasifikaciji teritorialnih enot NUTS na ravni NUTS-3 (statistične regije).
- Podatkovna baza SiStat: Delo in brezposlenost – Zaposleni, samozaposleni in brezposelni - [Aktivno prebivalstvo po raziskovanju Aktivno in neaktivno prebivalstvo – mesečno](#). Objavljajo se absolutni podatki in deleži eksperimentalne statistike Mesečna stopnja anketne brezposelnosti, in sicer po starostnih skupinah in spolu.
- Prva objava (Delo in brezposlenost, Zaposleni, samozaposleni, brezposelni): »Aktivno in neaktivno prebivalstvo, Slovenija, četrtno«.
- Prva objava (Delo in brezposlenost, Zaposleni, samozaposleni, brezposelni): »Aktivno in neaktivno prebivalstvo, Slovenija, letno«.
- Elektronska objava (Delo in brezposlenost, Zaposleni, samozaposleni, brezposelni): »Aktivno in neaktivno prebivalstvo, podrobni podatki, Slovenija, letno«.
- Eksperimentalna statistika (Delo in brezposlenost, Zaposleni, samozaposleni, brezposelni): »Eksperimentalna statistika: Mesečna stopnja anketne brezposelnosti, Slovenija, mesečno«.

- Statopis - Statistični pregled Slovenije, <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7683>
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

Eksperimentalna statistika: mesečne stopnje anketne brezposelnosti: revidirajo se ocene originalnih podatkov, dobljene z modelom, in sicer nekaj zadnjih podatkov. Samo revidiranje ni posledica revidiranja vhodnih podatkov za nazaj, temveč je to posledica uporabe izbrane metode za ocenjevanje. Ob vsaki spremembi originalnih podatkov (tudi če se doda podatek za nov mesec), se rezultati desezoniranja spremenijo tekom celotne časovne serije.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Raziskovanje Aktivno in neaktivno prebivalstvo je bilo od leta 1993 do 1996 letno in se je izvajalo v maju, od aprila 1997 pa poteka nepretrgoma.

Od leta 2015 se podatki na ravneh NUTS-2 in NUTS-3 objavljajo v skladu z Uredbo NUTS 1319/2013 o spremembah v mejah in poimenovanju teritorija.

Raziskovanje Aktivno in neaktivno prebivalstvo je z letom 2021 celostno prenovljeno, zato lahko pričakujemo manjši prelom v časovni vrsti.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

Vprašalnik:

- Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP),

področje: Delo in brezposelnost, podpodročje: Zaposleni, samozaposleni, brezposelni

<https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>